

URZĄD STATYSTYCZNY W BIAŁYMSTOKU

E-mail: sekretariatUSBST@stat.gov.pl
Tel. 085 749 77 00, fax 085 749 77 79
Internet: www.stat.gov.pl/urzedu/bialystok

 220 lat
Polskiej 1789–2009
Statystyki Publicznej

Opracowania sygnałne

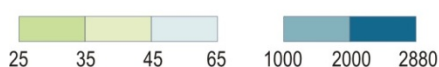
Białystok, maj 2009 r.

Ogólne informacje o ludności

W końcu 2008 r. w województwie podlaskim mieszkało 1191,5 tys. osób, tj. 3,1% ogółu ludności Polski. Pod względem liczby mieszkańców województwo uplasowało się na 14 miejscu w kraju, a mniejszą liczbę

LUDNOŚĆ NA 1 km² WEDŁUG POWIATÓW W 2008 R.
Stan w dniu 31 XII

ludności zanotowano tylko w województwach opolskim i lubuskim. Średnia gęstość zaludnienia, tj. liczba osób przypadająca na 1 km², wynosiła na Podlasiu 59 (w Polsce – 122). Wskaźnik ten wykazywał znaczne zróżnicowanie przestrzenne na terenie województwa – najwyższy odnotowano w Białymstoku i Łomży (odpowiednio 2880 i 1938 osób na 1 km²), zaś najniższy – w powiatach sejneńskim i suwalskim (odpowiednio 25 i 27 osób na 1 km²).

Ludność miejska (skupiona w 36 miastach zlokalizowanych na terenie Podlasia) w 2008 r. liczyła 710,1 tys. osób i stanowiła 59,6% ogółu mieszkańców województwa, przekraczając o 0,1 pkt proc. poziom ubiegłoroczny. Taka wartość wskaźnika urbanizacji umiejscowiła województwo podlaskie na 10 pozycji w kraju, gdzie odsetek ludności miejskiej wynosił w omawianym okresie 61,1%. Nieznacznemu spadkowi liczby mieszkańców miast towarzyszyło zmniejszenie się populacji ludności wiejskiej. W końcu 2008 r. na wsi zamieszkiwało 481,4 tys. osób (wobec 482,6 tys. osób w 2007 r.). Tym samym odsetek ludności wiejskiej (wskaźnik ruralizacji) w województwie podlaskim w 2008 r. osiągnął poziom 40,4%, co oznacza spadek o 0,1 pkt proc. w stosunku do zanotowanego rok wcześniej. Udział mieszkańców wsi w ogólnej liczbie ludności Polski w końcu 2008 r. był niższy i wynosił 38,9%. W analizowanym okresie, podobnie jak przed rokiem, województwo podlaskie zajmowało pod tym względem 7 miejsce w kraju.

Tabl. 1. Podstawowe dane demograficzne

Wyszczególnienie	2007	2008	
		województwo podlaskie	Polska
Ludność ^a	1192660	1191470	38135876
miasta	710098	710073	23288181
wieś	482562	481397	14847695
w tym kobiety	611419	611157	19720950
Kobiety na 100 mężczyzn ^a	105	105	107
Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej ^a	59	59	122
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym ^a	59,5	58,6	55,1
Małżeństwa:			
w liczbach bezwzględnych	7375	7842	257744
na 1000 ludności	6,16	6,56	6,76
Rozwody:			
w liczbach bezwzględnych	2045	1837	65475
na 1000 ludności	1,71	1,54	1,72
Separacje	145	146	3791
Urodzenia żywe:			
w liczbach bezwzględnych	11196	11945	414499
na 1000 ludności	9,35	9,99	10,87
Zgony:			
w liczbach bezwzględnych	11742	11641	379399
na 1000 ludności	9,81	9,74	9,95
Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych	5,00	5,27	5,64
Przyrost naturalny:			
w liczbach bezwzględnych	-546	304	35100
na 1000 ludności	-0,46	0,25	0,92
miasta	1,42	1,92	0,54
wieś	-3,18	-2,16	1,51
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych ludności na pobyt stały:			
w liczbach bezwzględnych	-2528	-1698	-14865
na 1000 ludności	-2,11	-1,42	-0,39

^a Stan w dniu 31 XII.

Pomimo że w Polsce w 2008 r., w stosunku do roku poprzedniego, po raz pierwszy od 11 lat odnotowano przyrost rzeczywisty ludności, to w województwie podlaskim w analizowanym okresie po raz kolejny stwierdzono ubytek rzeczywisty ludności (o 0,1%), choć był on niższy niż przed rokiem (wyniósł wówczas 0,3%). Na spadek liczby mieszkańców w naszym województwie złożyło się utrzymujące się od wielu lat ujemne saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych definitywnych (na pobyt stały). Rok 2008 był na Podlasiu pierwszym po 7 kolejnych latach, w którym zanotowano dodatni przyrost naturalny ludności, co oznacza, że liczba urodzeń żywych przewyższyła liczbę zgonów. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców województwa w 2008 r. ukształtował się on na poziomie 0,25 (w roku poprzednim – minus 0,46) i nadal wyraźnie odbiegał od wskaźnika ogólnokrajowego wynoszącego 0,92 (w 2007 r. – 0,28). Przeciętnie więc na każde 10 tys. ludności na Podlasiu przybyły 3 osoby (w 2007 r. ubyło 5 osób), zaś w kraju przybyło 9 osób (rok wcześniej przybyły 3 osoby). Warto zwrócić uwagę na fakt, iż w miastach województwa podlaskiego wskaźnik przyrostu naturalnego przyjął wartość dodatnią i wyniósł 1,92, podczas gdy na wsi w dalszym ciągu był ujemny i ukształtował się na poziomie minus 2,16. W Polsce natomiast zarówno na terenach miej-

skich, jak i wiejskich w 2008 r. stwierdzono dodatni wskaźnik przyrostu naturalnego, a wyniósł on odpowiednio 0,54 i 1,51.

Struktura ludności według płci w województwie podlaskim od kilku lat nie ulega większym zmianom. W ogólnej liczbie mieszkańców nieznacznie przeważają kobiety, które w końcu 2008 r., podobnie jak przed rokiem, stanowiły 51,3% ludności województwa. W omawianym okresie współczynnik feminizacji (liczba kobiet na 100 mężczyzn) ukształtował się na poziomie identycznym jak rok wcześniej (i w latach poprzednich) osiągając wartość 105, zaś w podziale na miasta i wieś – odpowiednio 111 i 98.

Wiek środkowy (mediana wieku – oznacza, że połowa populacji nie osiągnęła tego wieku, a druga połowa go przekroczyła) mieszkańców województwa podlaskiego z roku na rok jest coraz wyższy. W końcu 2007 r. połowa ludności województwa nie przekroczyła 37,1 lat, podczas gdy rok później statystyczny mieszkaniec Podlasia był w wieku 37,5 lat. Wiek środkowy kobiet w 2008 r. wynosił 39,5 lat (w 2007 r. – 39,2 lat), a mężczyzn – 35,5 lat (w 2007 r. – 35,2 lat). Ludność zamieszkała na terenach wiejskich Podlasia jest starsza od mieszkańców miast. W końcu 2008 r. połowa ludności na wsi nie osiągnęła wieku 38,4 lat (rok wcześniej – 38,2 lat), natomiast w miastach – 36,9 lat (przed rokiem – 36,5 lat). Jest to sytuacja odwrotna do zanotowanej w kraju, gdzie ludność miejska jest starsza niż mieszkająca na wsi (w 2008 r. mediana wieku ludności ogółem w Polsce przybrała wartość 37,5 lat, przy czym w miastach ukształtowała się na poziomie 38,7 lat, a na wsi – 35,7 lat).

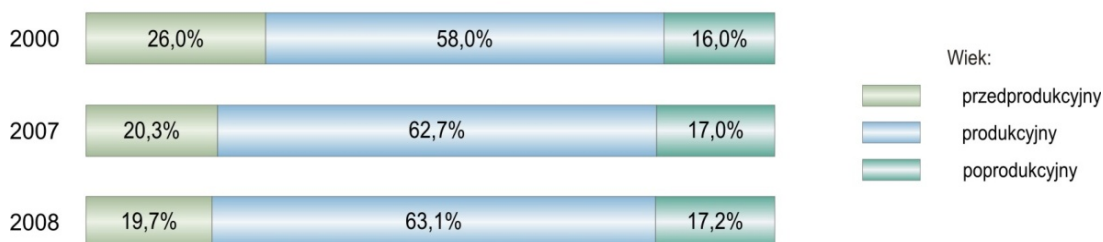
Rezultatem przemian w procesach demograficznych (depresja urodzeniowa lat dziewięćdziesiątych poprzedniego oraz początku obecnego stulecia) jest zmniejszanie się liczby dzieci i młodzieży. Dane wskazują, że w 2008 r. nastąpił dalszy spadek liczby osób w wieku poniżej 18 lat, które stanowiły 19,7% ogólnej populacji mieszkańców województwa podlaskiego wobec 20,3% w 2007 r. Podobną prawidłowość można zauważyć wśród dzieci i młodzieży w wieku poniżej 15 lat, których udział w ogólnej liczbie ludności w końcu 2008 r. obniżył się do 15,3% (z 15,8% w roku poprzednim).

*Tabl. 2. Ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym
Stan w dniu 31 XII*

Wyszczególnienie	2007	2008	2007	2008
	w liczbach bezwzględnych		w odsetkach	
O g ó l e m	1192660	1191470	100,0	100,0
w wieku:				
Przedprodukcyjnym	242326	235100	20,3	19,7
Produkcyjnym	747751	751379	62,7	63,1
mobilnym	477281	477518	40,0	40,1
niemobilnym	270470	273861	22,7	23,0
Poprodukcyjnym	202583	204991	17,0	17,2

Zmiany można zaobserwować również wśród osób w wieku produkcyjnym (kobiety w wieku 18-59 lat, mężczyźni – 18-64 lata). Z danych za 2008 r. wynika, że odsetek osób w wieku zdolności do pracy w ogólnej liczbie ludności wzrósł o 0,4 pkt proc. w stosunku do roku poprzedniego (podobny wzrost zanotowano rok wcześniej). Ważnym jednak staje się fakt, że w wiek produkcyjny wkraczają coraz mniej liczne roczniki osiemnastolatków. W 2007 r. było ich 19,0 tys., zaś rok później omawianą grupę tworzyło już tylko 18,7 tys. osób. Proces starzenia się zasobów siły roboczej powodowany jest jednocześnie zwiększaniem się liczby osób w wieku niemobilnym, tj. powyżej 44 roku życia. W końcu 2008 r. udział ludności w tym wieku w ogólnej populacji osób w wieku produkcyjnym wynosił 36,4% i był on o 0,2 pkt proc. wyższy niż w 2007 r.

STRUKTURA LUDNOŚCI WEDŁUG WIEKU
Stan w dniu 31 XII

Obserwuje się również postępujący wzrost liczby osób w wieku emerytalnym (mężczyźni – 65 lat i więcej, kobiety – 60 lat i więcej). W końcu 2008 r. udział tej grupy ludności w ogólnej populacji osiągnął poziom 17,2% i zwiększył się o 0,2 pkt proc. w stosunku do zanotowanego rok wcześniej.

Coraz mniej korzystne stają się relacje między poszczególnymi ekonomicznymi grupami wieku ludności, co obrazuje współczynnik obciążenia demograficznego, czyli liczba osób w wieku nieprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym. W końcu 2008 r., podobnie jak rok wcześniej, w województwie podlaskim wynosił on 59, tj. 32 – dla wieku przedprodukcyjnego i 27 – dla wieku poprodukcyjnego. W 2000 r. natomiast omawiany wskaźnik osiągnął wartość 73, przy czym dla osób w wieku poniżej 18 roku życia wynosił 45, podczas gdy dla osób w wieku poprodukcyjnym ukształtował się na poziomie zbliżonym do notowanego w ostatnich latach i przyjął wartość 28.

Podobne relacje między poszczególnymi grupami wieku ludności obserwowano w kraju. W 2008 r. na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 55 osób w wieku nieprodukcyjnym, tj. 30 osób w wieku do 17 lat i 25 osób w wieku emerytalnym, natomiast w 2000 r. współczynnik obciążenia ekonomicznego wynosił 64, tj. 40 – w przypadku wieku przedprodukcyjnego i 24 – dla wieku poprodukcyjnego.

Małżeństwa

W 2008 r. w województwie podlaskim zarejestrowano ponad 7,8 tys. związków małżeńskich, tj. o 6,3% więcej niż rok wcześniej. Współczynnik małżeństw (liczony na 1000 ludności) wzrósł do poziomu 6,6 z 6,2 przed rokiem (w kraju w 2008 r. wskaźnik ten osiągnął wartość 6,8). Częstość zawierania małżeństw była nieco niższa w miastach niż na obszarach wiejskich (omawiany wskaźnik wynosił odpowiednio 6,4 i 6,8). Podobna sytuacja miała miejsce w roku poprzednim, kiedy to współczynnik małżeństw ukształtował się na poziomie 6,0 w miastach i 6,3 na wsi. Na przestrzeni ostatnich kilku lat obserwowano systematyczny wzrost liczby nowo zawartych małżeństw, co pozwala przewidywać utrzymanie pozytywnego trendu jakim jest rosnąca liczba urodzeń.

Średni wiek kobiet wstępujących w związek małżeński w 2008 r. wynosił 25,3 lat (w miastach – 25,7 lat, na wsi – 24,5 lat), a dla wychodzących za mąż po raz pierwszy – 24,9 lat (odpowiednio 25,4 lat i 24,2 lat), z tym, że w przypadku pań wstępujących w związek małżeński z kawalerem – 24,8 lat (w miastach – 25,2, na wsi – 24,1 lat). Mężczyźni zawierający małżeństwo mieli średnio 27,2 lat (w miastach – 27,6 lat, na wsi – 26,8 lat) lub 26,8 lat, jeśli żenili się po raz pierwszy (odpowiednio 27,0 lat i 26,6 lat), a w przypadku kawalerów wstępujących w związek małżeński z panną – 26,7 lat (w miastach – 26,9 lat, na wsi – 26,4 lat).

W 2008 r. wśród nowo zawieranych związków 87,2% to małżeństwa pierwsze, tj. pań z kawalerami (w kraju – około 85%).

Małżeństwa wyznaniowe, czyli zawarte w kościołach i jednocześnie zarejestrowane w urzędach stanu cywilnego, stanowiły 73,1% ogółu zawieranych prawnie związków (w kraju – około 70%). Odsetek takich małżeństw był wyższy na terenach wiejskich (78,2%) niż w miastach (69,3%). Spośród 5730 małżeństw wyznaniowych aż 5212 zawarto w kościele katolickim, a w pozostałej grupie największy udział miały związki zawierane w polskim autokefalicznym kościele prawosławnym (505 małżeństw).

Rozwody i separacje

W 2008 r. w województwie podlaskim zostało orzeczonych prawomocnie przez sądy 1837 rozwodów, co w porównaniu z poprzednim rokiem oznacza spadek o 10,2% (w miastach – o 10,3%, a na wsi – o 9,7%). Liczba rozwodów na terenach miejskich jest zdecydowanie wyższa niż na wsi. W 2008 r., podobnie jak rok wcześniej, prawie 82% ogółu rozwodów dotyczyło mieszkańców miast i w ponad 2/3 przypadków powództwo o rozwód wniosła kobieta. Wina najczęściej nie była orzekana (64,5% przypadków), a orzeczenie rozwodu z winy żony nastąpiło jedynie w 3,6% przypadków. Najczęściej jako przyczynę rozwodów małżonkowie deklarowali niezgodność charakterów (wyłącznie – 1/4 przyczyna wszystkich rozwodów, a w połączeniu z innymi przyczynami – ponad 30%), kolejne przyczyny to zdrada lub trwały związek uczuciowy z inną osobą (wyłącznie – 1/10 wszystkich rozwodów, a w połączeniu z innymi przyczynami – ponad 25%) oraz alkoholizm (wyłącznie – prawie 1/10 wszystkich rozwodów, a w połączeniu z innymi przyczynami – ponad 23%).

Wśród małżeństw rozwiedzionych w 2008 r. prawie 62% w momencie rozwodu wychowywało dzieci w wieku do 18 lat. Liczba tych dzieci wynosiła 1649. Prawie 3/4 rozwiedzionych małżeństw zobowiązało się do wspólnego wychowywania dzieci, w niespełna 1/4 przypadków sąd przyznał opiekę nad dziećmi wyłącznie matce, jedynie nieco w ponad 2% przypadków – wyłącznie ojcu.

W ciągu 2008 r. w województwie podlaskim sądy orzekły 146 separacji, czyli prawie tyle samo co przed rokiem (145). W analizowanym okresie wobec małżeństw zamieszkałych w miastach zostało orzeczonych 117 separacji (o 9,3% więcej niż rok wcześniej), natomiast na wsi orzeczono ich 29 (o 23,7% mniej niż w roku poprzednim).

Rok 2008 był czwartym z kolei od momentu wprowadzenia instytucji separacji, w którym sądy orzekały jej zniesienie. W województwie podlaskim w omawianym roku miało miejsce 7 takich przypadków, podczas gdy rok wcześniej sądy orzekły zniesienie separacji w 8 przypadkach.

Urodzenia

W 2008 r. w województwie podlaskim zanotowano 11945 urodzeń żywych, tj. o 6,7% (o 749 urodzeń) więcej niż w roku poprzednim i tylko o 1,1% mniej niż w 2000 r.

Współczynnik urodzeń (liczba urodzeń żywych przypadająca na 1000 ludności) w 2008 r. wyniósł 9,99 (w kraju – 10,87), podczas gdy w 2007 r. ukształtował się na poziomie 9,35. W miastach na 1000 ludności przypadało 9,76 urodzeń żywych, natomiast na wsi – 10,33. Na terenach wiejskich najniższy współczynnik urodzeń (4,41) stwierdzono w gminie Narew, a biorąc pod uwagę wyłącznie miasta – w Jedwabnem (3,13). Najwyższą liczbę urodzeń na 1000 ludności (15,91) zanotowano w gminie Nowinka i w mieście Nowogród (14,84).

Pomimo rosnącej w ostatnich latach liczby urodzeń, nadal poziom reprodukcji nie gwarantuje prostej zastępowalności pokoleń. Najbardziej korzystną sytuację demograficzną określa współczynnik dzietności kształtujący się na poziomie 2,1-2,15, tj. kiedy w danym roku na 1 kobietę w wieku 15-49 lat przypada średnio 2,1-2,15 dzieci. W 2008 r. w województwie podlaskim współczynnik dzietności osiągnął wartość 1,327, podczas gdy w 2007 r. wyniósł 1,253. Był on niższy, podobnie jak przed rokiem, od wskaźnika ogólnokrajowego, który w 2008 r. ukształtował się na poziomie 1,390. W miastach województwa podlaskiego w 2008 r. na 1 kobietę przypadało średnio 1,202 dzieci, natomiast na wsi – 1,544.

Ogólny współczynnik płodności, określany liczbą urodzeń żywych na 1000 kobiet w wieku rozrodczym (15-49 lat), w 2008 r. osiągnął na Podlasiu poziom 39,23 (w Polsce – 42,90), podczas gdy rok wcześniej wyniósł 36,47. Wyższa płodność obserwowana jest u kobiet mieszkających na terenach wiejskich. W 2008 r. na wsi na 1000 kobiet w wieku rozrodczym przypadało 45 urodzeń żywych, natomiast w miastach – 36. W skali kraju współczynniki te ukształtowały się odpowiednio na poziomie 46 i 41.

W latach dziewięćdziesiątych ubiegłego stulecia, na skutek przeobrażeń demograficznych, nastąpiło przesunięcie najwyższej płodności kobiet z grupy wieku 20-24 lata do grupy 25-29 lat, a także znaczący wzrost płodności w grupie wieku 30-34 lata, który jest w znacznej mierze skutkiem realizacji urodzeń wcześniej „odłożonych”. Jest to efekt wyboru, jakiego dokonują ludzie młodzi decydując się najpierw na osiągnięcie określonego poziomu wykształcenia oraz stabilizacji ekonomicznej, a dopiero potem na założenie rodziny oraz jej powiększenie. W omawianym roku płodność kobiet (liczba urodzeń żywych na 1000 kobiet w wieku rozrodczym) zamieszkałych na terenie naszego województwa w grupie wieku 20-24 wynosiła 53, w przedziale wiekowym 25-29 – 94, a w grupie wieku 30-34 – 72 (w Polsce w tych grupach wiekowych kształtowała się ona odpowiednio na poziomie: 61, 96, 72). Konsekwencją zmiany zachowań prorodzinnych jest podwyższenie się średniego wieku rodzenia dziecka, który w 2008 r. wynosił 28,1 lat, a u rodzących po raz

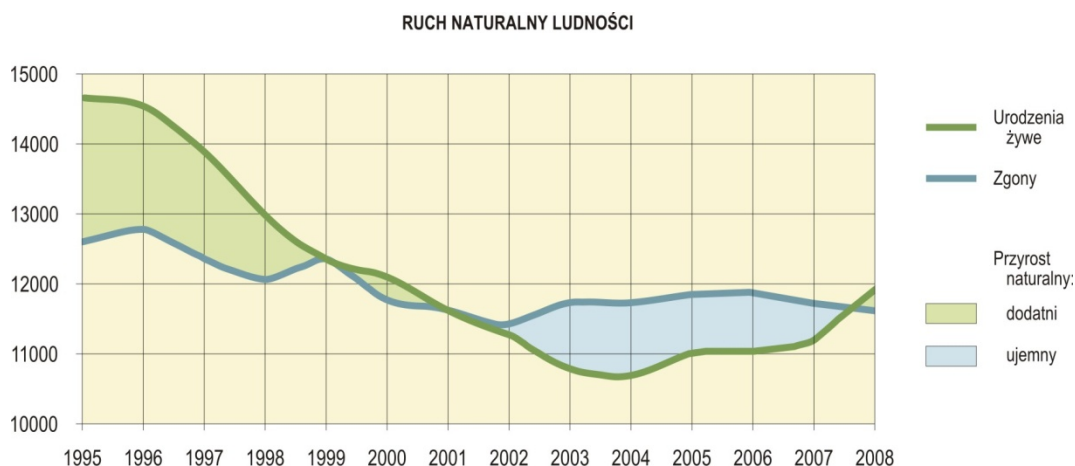
PRZYROST NATURALNY NA 1000 LUDNOŚCI
WEDŁUG POWIATÓW W 2008 R.

pierwszy – 25,9 lat. Dla porównania w roku poprzednim wiek ten był niższy i wynosił odpowiednio 28,0 lat i 25,7 lat. Urodzenia z matek nastoletnich (poniżej 20 roku życia) w 2008 r. stanowiły prawie 5% ogółu urodzeń, natomiast z matek mających 35 lat i więcej – 11%. W 2008 r. odsetek matek legitymujących się wykształceniem wyższym osiągnął prawie 36%, natomiast ukończoną szkołę na poziomie wyższym niż zasadnicze zawodowe posiadało ponad 75% rodzających kobiet.

W 2008 r. w województwie podlaskim odnotowano 49 urodzeń martwych. Urodzenia pozamałżeńskie stanowiły 12,2% wszystkich urodzeń. Największa liczba urodzeń przypadła na miesiąc lipiec, a rozpatrując dni tygodnia – na czwartek. Zdecydowana większość to urodzenia pojedyncze (ponad 97%).

Dodatni przyrost naturalny, tj. większa liczba urodzeń niż zgonów, jaki miał miejsce w 2008 r. w naszym województwie spowodował nieco korzystniejsze ukształtowanie się współczynnika dynamiki demograficznej (liczby urodzeń przypadających na 1 zgon). Wartość tego współczynnika w 2008 r. wyniosła 1,026, przy czym w miastach na 1 zgon przypadało 1,244 urodzeń, a na wsi – 0,827. W kraju omawiany wskaźnik osiągnął poziom 1,093 (w miastach – 1,055, na wsi – 1,149).

Zgony

W 2008 r. w województwie podlaskim zmarło 11641 osób, tj. o 0,9% (o 101 osób) mniej niż przed rokiem. Współczynnik umieralności (liczba zgonów na 1000 ludności) ukształtował się na poziomie 9,74 (w Polsce – 9,95). Liczba zgonów przypadająca na 10 tys. mieszkańców miast wyniosła nieco ponad 78 osób, a wsi – 125 osób. Uwzględniając tylko tereny wiejskie, najwyższy współczynnik umieralności zanotowano w gminach: Orla (23,12), Białowieża (22,63) i Kleszczel (22,00), a biorąc pod uwagę wyłącznie miasta – w Surażu (14,16), Rajgrodzie (13,55) i Suchowoli (13,49). Omawiany wskaźnik najniższe wartości przyjął na terenach wiejskich w gminach: Supraśl (6,67), Zbójna (7,74) i Płaska (7,79), natomiast analizując tylko obszar miejski – w Kolnie (5,73), Wasilkowie (6,02) i Lipsku (6,33).

Wśród zmarłych osób przeważali mężczyźni i w 2008 r. stanowili oni 55,5% omawianej populacji (w 2007 r. – 54,9%). Połowa zmarłych osób nie ukończyła 77,0 lat, przy czym dla kobiet wiek średni wyniósł 81,1 lat, zaś dla mężczyzn – 72,4 lat. W miastach województwa przeciętny wiek zmarłych osób oszacowano na 74,4 lat, a na terenach wiejskich – na 78,5 lat.

W 2008 r. zarejestrowano 63 zgony niemowląt (dzieci poniżej 1 roku życia). W omawianym roku, w odniesieniu do roku poprzedniego, umieralność niemowląt wzrosła do 5,27 zgonów na każde 1000 urodzeń żywych (wobec 5,00 w 2007 r.). W kraju wskaźnik ten ukształtował się na poziomie 5,64.

W województwie podlaskim, podobnie jak w całej Polsce, przyczyną największej liczby zgonów były nadal choroby układu krążenia oraz choroby nowotworowe. W 2007 r. spowodowały one ponad 2/3 wszystkich zgonów (w naszym województwie – ponad 68%, w Polsce – prawie 71%). W omawianym roku choroby układu krążenia stanowiły przyczynę 43,5% ogólnej liczby zgonów na Podlasiu i aż 45,4% – w kraju. Umieralność w wyniku chorób układu krążenia była zdecydowanie wyższa wśród kobiet niż mężczyzn. W 2007 r. stały się one powodem 49,4% wszystkich zgonów kobiet i 38,6% – mężczyzn. Drugą ważną przyczyną zgonów, tj. choroby nowotworowe w omawianym roku spowodowały 24,6% ogółu zgonów w województwie (w kraju – 25,4%), przy czym wśród kobiet odsetek ten wynosił 22,6%, a w przypadku mężczyzn – 26,2%. Kolejną przyczyną zgonów stanowiły urazy i zatrucia – w 2007 r. były one powodem prawie 8% zgonów w województwie podlaskim (w Polsce – prawie 7%).

Trwanie życia

W 2007 r. w województwie podlaskim przeciętne trwanie życia wynosiło 71,5 lat dla mężczyzn oraz 80,9 lat dla kobiet. W skali kraju wskaźniki te były niższe i kształtowały się odpowiednio na poziomie 71,0 lat i 79,7 lat. W porównaniu z początkiem lat dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku trwanie życia mężczyzn wydłużyło się o 4,4 lat, natomiast kobiet – o 4,1 lat (w skali kraju odpowiednio o 4,7 lat i 4,5 lat).

W Polsce występuje zjawisko wysokiej nadumieralności mężczyzn, które również znajduje odzwierciedlenie w województwie podlaskim. W 2007 r. różnica między przeciętnym trwaniem życia kobiet i mężczyzn wynosiła w kraju 8,8 lat, zaś w naszym województwie – 9,3 lat.

Perspektywy rozwoju demograficznego – prognoza do 2035 r.¹

Założenia najnowszej prognozy ludności przewidują na najbliższe lata dalszy wzrost współczynnika dzietności (choć nie osiągnie on poziomu gwarantującego prostą zastępowalność pokoleń), spadek umieralności i systematyczny wzrost przeciętnego trwania życia, a także malejące ujemne saldo migracji stałych i zagranicznych na pobyt stały.

Mimo to, zgodnie z powyższą prognozą, w najbliższych latach należy spodziewać się systematycznego zmniejszania się liczby ludności naszego województwa, przy czym tempo spadku będzie coraz większe. W 2020 r. liczba ludności naszego województwa osiągnie poziom 1153,5 tys. osób, zaś w 2035 r. – 1072,3 tys. osób, zatem w okresie najbliższych 27 lat ubędzie blisko 120 tys. Podlasiaków. Ubytek ten w prawie 2/3 dotyczyć będzie ludności wiejskiej (odwrotnie niż w Polsce, gdzie przewiduje się, że spadek liczby ludności dotyczyć będzie niemalże wyłącznie ludności miejskiej).

Przewidywane są niekorzystne zmiany w strukturze wieku ludności praktycznie w całym prognozowanym okresie, a będą one dotyczyły głównie:

- starzenia się całego społeczeństwa,
- starzenia się zasobów siły roboczej,
- zmniejszania się liczby i udziału osób w wieku produkcyjnym w ogólnej populacji ludności,
- wzrostu współczynnika obciążenia demograficznego, zwłaszcza grupą wieku poprodukcyjnego.

Liczba osób w wieku produkcyjnym w całym prognozowanym okresie będzie ulegać systematycznemu

¹ Źródło: „Prognoza ludności na lata 2008-2035” – GUS 2009 r.

zmniejszaniu się z poziomu 751 tys. w 2008 r. do 603 tys. w 2035 r. Starzenie się społeczeństwa spowoduje znaczące ubytki ludności w wieku mobilnym, a także jej przesunięcia w kierunku niemobilnych grup wieku. O ile w 2008 r. osoby w wieku mobilnym stanowiły 63,6% ogółu ludności w wieku produkcyjnym, to przewiduje się, iż w 2035 r. udział tej grupy wyniesie tylko 51,3%.

*Tabl. 3. Prognoza ludności do 2035 r.
Stan w dniu 31 XII*

Wyszczególnienie	2008 ^a	2009	2010	2015	2020	2025	2030	2035
Ludność ogółem w tys.	1191,5	1186,7	1183,8	1169,0	1153,5	1133,4	1105,6	1072,3
miasta	710,1	708,1	707,3	704,4	702,1	696,2	684,5	668,6
wieś	481,4	478,6	476,5	464,6	451,5	437,2	421,2	403,7
Ludność – w % ogółem – w wieku:								
0-14 lat	15,3	15,1	14,9	14,8	15,3	14,9	13,6	12,2
15-64	69,9	70,2	70,3	69,1	66,4	64,0	63,2	62,9
65 lat i więcej	14,8	14,7	14,8	16,0	18,2	21,1	23,2	24,9
w tym 80 lat i więcej	3,7	3,9	4,1	4,6	4,8	4,7	5,7	7,3
przedprodukcyjnym	19,7	19,3	18,9	18,0	18,1	18,1	16,9	15,4
produkcyjnym	63,1	63,3	63,5	62,6	59,9	57,5	56,7	56,3
mobilnym	40,1	40,1	40,1	39,2	36,9	34,0	31,1	29,1
niemobilnym	23,0	23,3	23,5	23,4	23,0	23,4	25,6	27,1
poprodukcyjnym	17,2	17,4	17,6	19,4	22,0	24,4	26,4	28,3
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	59	58	57	60	67	74	76	78
wiek przedprodukcyjny	31	30	30	29	30	31	30	27
wiek poprodukcyjny	27	27	28	31	37	43	47	50
Współczynnik dzietności ogólnej:								
miasta	1,20	1,19	1,21	1,29	1,34	1,37	1,38	1,39
wieś	1,54	1,52	1,52	1,53	1,52	1,51	1,49	1,47
Przeciętne dalsze trwanie życia:								
mężczyźni	71,6	72,7	73,8	75,0	76,2	77,5
kobiety	80,9	81,1	81,7	82,3	83,0	83,7
Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały:								
napływ	11018	15167	15398	14733	12133	.	.	.
odpływ	12458	17413	17678	16916	13931	.	.	.
Migracje zagraniczne ludności na pobyt stały:								
imiigracja	410	602	667	821	1094	.	.	.
emigracja	668	976	1055	886	528	.	.	.

^a Dane rzeczywiste.